

Anmeldt af ledelses-
konsulent

Egon Petersen
EP-Consulting, ep-
consulting@mail.dk
og ekstern lektor på
Aalborg Universitet.

Hanne Kathrine Krogstrup
Kampen om Evidens. Resultatmåling, effektevaluering og evidens.
Hans Reitzels Forlag, 2011

ANMELDELSE

Kampen om evidens

Henry Mintzberg konkluderede for en del år siden, at målebaserede tilgange ikke har resulteret i bedre ledelsesmæssig adfærd eller fokus på resultater. Ikke desto mindre måles der som aldrig før. Robert Kaplan, der er kendt for Balanced Score Card, siger: "kan det måles, kan det ledes". Det er almindeligt anerkendt, at der f.eks. ikke kan ledes, medmindre der hele tiden foregår en bevidst evaluering, måling og justering af lederadfærd og ledelsesmetoder, men selvfølgelig også af måle- og evalueringsmetoderne selv. Mange politikere og embedsfolk leder efter "den rigtige metode" til at vurdere effekten af konkrete beslutninger og spørger om, hvad det er i indsatsen, der virker for hvem, hvornår og under hvilke betingelser?

I de senere år har New Public Management som "styringsfilosofi" for alvor været inspirationskilden til præstationsmålinger og evaluering med anbefaling og legitimering af omfattende styringsinstrumenter for alle dele af den offentlige sektor. Den offentlige sektor skal styres. Begreber såsom "resultatmåling", "effektevaluering" og "evidens" er blevet nye centrale "honnørord" og begreber, der indgår i de styringsredskaber og magtmidler, ikke blot i den offentlige sektor, men i ledelse og politik generelt. Mange af de New Public Management, der er på rejse, har præstationsmålinger og evaluering som indbyggede superstandarder. Der er nærmest tale om en bevægelse fra ledelse til styring, hvor mange ledere oplever, at præ-

stationsmålinger er udtryk for mistillid, målemanier eller et tælleregime, der ikke skaber sammenhæng mellem den gode arbejdsindsats og det daglige arbejde, produktivitet og økonomi.

Selvom "resultatmåling", "effektevaluering" og "evidens" nu indtager centrale roller i ledelse og politik, så betyder det ikke nødvendigvis, at de er veldefinerede, eller at der er entydige retningslinjer for deres anvendelse. I bogen *Kampen om evidens* skrevet af Hanne Kathrine Krogstrup, ph.d., leder af Forskningscenter for Evaluering og dekan ved Det Samfundsvidenskabelige Fakultet på Aalborg Universitet, forsøges der at skabe et kritisk analyserende overblik og transparens

i dette komplekse begrebsapparat. Hun siger: "Kampen om evidens – resultatmåling, effektevaluering og evidens er primært en begrebsafklarende og begrebsudviklende bog, der forholder sig til nogle ord, som i styringssammenhæng har fået karakter af hitord. De forekommer for de flestes vedkommende uigennemsigtige, samtidig med at de promoveres som metoder til udvikling og effektivisering af den offentlige sektor." (s. 11).

Hanne Kathrine Krogstrup har været prorektor på Aalborg Universitet i fire år, og det er erfaringerne herfra, der har ansporet hende til at skrive bogen, idet selvpoplevede krav til resultatstyring, måling og dokumen-

tation ofte forekom hende uigennemtsigtige, samtidig med at de blev lanceret som metoder til udvikling og effektivitet af den offentlige sektor. Med baggrund i denne "praktiske interesse" bliver læseren ført igennem evalueringens teoriehistorie fra 1960 og frem til i dag, forskellige evalueringsskoler med efterfølgende fokus på præstationsledelse, resultatmålinger og monitorering som redskaber i resultatstyring af den offentlige sektor. Herefter præsenteres effektevaluering, mens den sidste del af bogen kritisk analyserer begrebet evidens og evidensbaseret politik og ledelse.

Bogen er skrevet ud fra en metodologisk tilgang, hvor der forsøges at skabe gennemtsigtighed i begreberne primært med reference til amerikansk evalueringslitteratur. Begrundelsen for dette valg er, at inspirationen til de offentlige styringsredskaber, herunder måling og evaluering, primært hentes fra den amerikanske kontekst, og at disse erfaringer spidsformulerer tendenser, som måske kommer til udfoldelse i Europa og Skandinavien lidt forsinket. De amerikanske myndigheder har udnævnt det eksperimentelle design som "Golden Standard" for effektevalueringer og evidens inspireret af medicinsk forskning. Metodologien hierarkiseres og defineres uden overvejelser om validitet, mener Hanne Kathrine Krogstrup. Det svarer til, at "man skal bruge reglerne for tennis, uanset om man spiller fodbold, håndbold eller tennis." (s. 148). Hanne Kathrine Krogstrup fremhæver, at al forskning tyder på, at evalueringensviden ikke anvendes instrumentel, hvilket jo er forudsætningen for "Golden Standards" "magt".

Evidensbegrebet er kendt fra den medicinske verden, hvor det er kritikken af forskellige behandlingstyper, der har medført en stigning i efterspørgslen efter dokumenterede effekter, men her er der typisk tale om én bestemt forståelse af evidens. Der kan være forskellige forståelser af evidens og forskellige rationaler, afhængig af om der er tale om "tamme" eller "vilde" problemer, simple eller komplekse problemer, sikker effekt eller sandsynlig effekt, kontekstafhængig eller uafhængig viden. Der er jo meget stor forskel på f.eks. et medicinsk og et socialt problem. Menneskelige handlinger er influeret af mening og konstrueret af mennesker i tid og rum, og social viden er ikke rationel og entydig, men fortolket og kontekstbestemt. Med det stigende politiske fokus, der er på økonomi og resultater af konkrete initiativer, har evidensbegrebet bredt sig til især uddannelsessektoren og den sociale verden. Evidens er imidlertid ikke nogen entydig og objektiv størrelse. En lejr tilslutter sig det eksperimentelle design med et tilknyttet "objektivt" evidensbegreb, og en lejr fremhæver det ikke-eksperimentelle design, der i højere grad ser evidens som socialt konstrueret. At udnævne det eksperimentelle design til "Golden Standard" vil betyde, at denne type evaluering vil få lettere adgang til finansiering fra de offentlige myndigheder og samtidig indsnævre evalueringsforskningen. I Europa er det eksperimentelle design ikke udnævnt som "Golden Standard", men noget tyder på, at det vil nå andre områder også, hvilket forskere, herunder Hanne Kathrine Krogstrup, er kritiske over for og problematiserer. I den forstand vil der være en kamp om evidens jf. bogens titel. Forestillingen om, at der kan bygges bro mellem evidens og politik, holder ikke, da det er sjældent at videnskabelige studier fører til et skifte i politikken.

I bogen bliver der sat kritisk fokus på New Public Management, der bl.a. er kendetegnet ved, at præstationsmålinger har en fremtrædende rolle i styringen af den offentlige sektor. "Resultater kan måles, det kan effekter derimod ikke, fordi det kræver, at det er muligt at påvise en sammenhæng mellem intervention og resultat." (s. 47). Præstationsmålinger repræsenterer en forsimpning af virkeligheden, samtidig med at resultaterne kun sjældent kan påvise sammenhænge mellem intervention og effekt, ligesom målinger og

effektresultater ikke kan løsrives fra den politiske kontekst. Målinger og effektresultater er en del af den politiske dagsorden. Viden fra evalueringer får kun betydning, hvis de forskellige aktører vil anvende denne viden til at ændre adfærd. Empiriske undersøgelser tyder på, at evalueringsviden i højere grad vil indgå i den politiske beslutningsproces, hvis denne tilbydes i de helt indledende faser i beslutningsprocessen. Evalueringsviden har derved en chance for at komme til at udgøre et fælles vidensgrundlag for beslutningstagerne. En tankevækkende pointe i bogen er, at New Public Management-bølgen ofte argumenterer for sine styringsinstrumenter med henvisning til den private sektors praksis, men samtidig overser, at den private sektor i stigende grad fokuserer på "svært at måle-faktorer" såsom innovation og læring.

Bogens styrke er, at den er kritisk analyserende og opregner og gennemgår de centrale faldgruber og kritikpunkter, der kan rettes mod forestillingen om, at der findes simple snuptagsmetoder til det evidensbaserede samfund. Bogen konfronterer læseren til refleksion over det paradoks, at når empiriske undersøgelser viser, at evaluering kun i meget begrænset omfang anvendes instrumentelt, sådan som det forudsættes i evidensbaseret politik, hvorfor er der så en stigende efterspørgsel efter evidensbaseret politik og praksis?

Bogen er et akademisk bidrag, der med fordel kan indgå i undervisningen inden for de samfundsvidenskabelige og humanistiske uddannelser, både på kandidat- og masteruddannelserne. Den kan også være relevant for mange aktører i alle dele af den offentlige sektor f.eks. ledere og konsulenter. Det er universitetsforskeren, der skriver til kolleger med mange gode eksempler, som tydeliggør pointerne. Der bliver stillet krav til læseren om tid til fordybelse.

Kampen om evidens (Hæftet)

- Resultatmåling, effektevaluering og evidens
(Krogstrup: Kampen om evidens)

Forfatter:

Hanne Kathrine Krogstrup

ISBN 13: 9788741255163

Forlag: Hans Reitzel

Indbinding: Hæftet (Info)

Udgave: 1

Oplag: 1

Trykt i: 2011

Mål: H: 240mm B: 170mm V: 306g

Sider: 170

Sprog: Dansk

Udgivelsesdato: 27/04-2011

Ønsker du at abonnere på tidsskriftet kan du bestille det online på www.cepra.dk/tidsskrift eller på www.dafolo-online.dk. Husk at oplyse navn, adresse, ansættelsessted og EAN nummer.

Henvendelse om CEPRaStriben rettes til mail: tlh@ucn.dk

cepra-striben

